

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>Prețul Abonamentului : Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. " " " " pe 1/2 an. 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiunilor : Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Corespondințele sânt a se adresa redacțiunii „FÓIA DIECESANĂ“ ; eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
---	---	---

Nr. pres. 52.

Nr. 707. ex 1890.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu Episcopul bisericii ortodoxe răsăritene în eparchia Caransebeșului.

Iubitului nostru cler și popor, și onoraților deputați la sinodul eparchiei noastre.

Pe baza dispozițiilor §§-lor 89. și 90. din stat. org. convocăm prin aceasta sinodul ordinaru al diecesei noastre a Caransebeșului la biserica catedrală din orașul Caransebeș pe Dumineca Tomei, adevă pe ziua de 8. Aprilie cal. vechiu a. e. la 9. oare antemeridiane, în care ziua îndată după săvârșirea sântei liturghii și invocarea sântului duch va urma deschiderea sinodului.

De aceea invităm pe toți onorabili deputați ai sinodului eparchial, periodul al VII. sesiunea a 3-a, ca în sus amintita ziua la oara defiptă să se afle în Caransebeș, ca așa sinodul conform regulamentului afacerilor interne să-și poată începe activitatea sa.

Împărtășind și de astă dată binecuvântarea noastră arhierască, sîm

Al tuturor

Caransebeș, în 22. Martie 1890.

voitoriu de tot binele.

Nicolae Popea, m. p.

Episcop.

Publicațiune.

Înaltul Ministeriu de culte și instrucțiune reg. ung. cu circulariul seu din 28. Februarie a. c. Nr. 9.124. ne aduce la cunoștință, că în urma converșiunii unor datorii de stat ce se află în curgere, prioritățile călei ferate Alfold-Fiume se vor rescumpera dela 1. Martie a. c. încolo; ear prioritățile călei ferate ardeleni și Duna-Drava se vor rescumpera dela 1. Aprilie a. c. încolo.

Aducem aceasta la cunoștința comitetelor și epitropiilor noastre parochiale spre orientare și acomodare.

Caransebeș, în 12. Martie 1890.

**Consistoriul diecesan
gr. or. român.**

În fața sinodului eparchial.

Încă două săptămâni și deputații sinodului eparchial se vor aduna în Caransebeș spre a delibera asupra agendelor puse la ordinea zilei. Vor fi multe și varii aceste agende. Abia însă poate fi vreo chestie mai importantă, care se ocupe spiritele aproape a tuturor credincioșilor din această diecesă și a cărei norocoasă deslegare să fie mai cu dor și sete așteptată de mic și mare, ca chestia îmbunătățirii stărei materiale a preoților. Și aceasta nu sciu fi va ori nu pusă la ordinea zilei și, fi va ori nu luată la pertractare în vreuna din ședințele sinodului eparchial. De aceea îmi permit eu a o aminti aci spre a atrage, de va fi cu putință, atențiunea vre-unuia dintră domnii deputați sinodali asupra ei, ca în sinod să facă propunere în meritul cauzei.

Preoții nostri trăesc mai numai din venitele după sesiunea parochială, pre care cei mai mulți din

lipsa de mijloace necesităţi sînt să o lucreze cu mânele proprii numai ca să poată duce o viaţă amărită de azi pe mâne şi să-şi poată câştiga cele neîncungiurat de lipsă pentru familie. Întră astfelu de împrejurări este evident că preotului îi lipsese timpul să se ocupe cu cartea şi de multe ori îşi perde şi voia şi chiar dibăcia de a lucra cu succes la înaintarea stării religioase-morale a comunei bisericesci în fruntea căreia este pus. Miseria cumplită şi starea sufletească în care se află o considerabilă parte a preoţimei noastre au adus treaba acolo, de în unele locuri toate sînt reduse la un ceremonialism sec, la o lucrare mehanică, făcută cu toată grabirea fără tragere de inimă şi prin urmare fără judecare, numai pentru că trebuie să se facă. Cel ce are ochi de văzut a putut observa aceasta fără multă greutate. Stola şi birul există în cele mai multe comune aproape numai după nume. Venerabilul Consistoriu diecesan are cunoştiinţă deplină despre aceasta căci nu arare ori născîndu-se turburări din cauza stolei şi a birului ori aşa numitului adău, fără ca pretensiunile preoţimei referitoare la aceste venituri zise „legale“ ale ei, să fie trecut marginile usului local ori a dispuseţiunilor din vigoare, Venerabil Acela s'a văzut silit ori să le şteargă ori să le reducă la o sumă minimă numai ca să poată restitui pacea în comuna învrăjbită.

Altcum starea materială deplorabilă a preoţimei noastre este bine cunoscută tuturor. Chiar şi Venerabilul Sinod eparchial voind să contribuie la delaturarea macar numai şi în parte a ei, a decis şi introdus deja reducerea parochială. Să-mi fie însă permis a spune cu toată sinceritatea, că reducerea parochiilor aşa cum s'a dispus şi aplicat până acum nu corespunde nici pre departe scopului. S'au impus sarcini mari numai preoţimei din comunele cu parochiile reduse fără ca starea materială a ei să se fie îmbunătăţit cât de cât. Vorbesc despre parochiile reduse în diecesa noastră a Caransebeşului, unde venitele după sesiunile parochiilor reduse de clasa I-a şi a II-a se vează în fondul preoţesc şi numai sesiunile de clasa a III-a, aşadară cele aproape inproductive ori cu venit problematic, trec în usufruptul preoţimei.

Nu sum în contra reducerii parochiilor. Acolo, unde o cer şi permit împrejurările locale, o consider de o adevărată binefacere, menită a ne da preoţi învętaţi şi a contribui la stîrpirea multor datine învechite la popor, însă numai aşa-dacă sesiunile dela aceste parochii fără deosebire de clasă se vor lăsa în folosinţa preoţimei.

Alt mijloc pentru uşurare stării triste a preoţimei noastre este înfiinţarea fondului preoţesc. Venerabilul Sinod eparchial, pe cât sum informat, a şi adus decisiune în meritul cauzei. Ar fi de dorit ca decisiunile sinodale referitoare la acest fond să se pună cât mai curînd în lucrare ca fondul se sporiască din ce în ce tot mai mult şi ca rodurile sale se ne sosească cu un ceas mai înainte. Ca să se

poată însă face aceasta este de neapărată trebuinţă să se dea fondului mai multă atenţiune. Din preliminarul fondurilor şi fundaţiunilor diecesane de pe anul 1890 se vede că cu finea anului 1887 fondul preoţesc a fost de 19.444 fl. 49 cr. v. a. şi a adus interese 130 fl., aşa dară nici 1%, ear în contul de spese pentru administrare fondul desnumit contribuie 1200 fl. annual, aşa dară mai mult ca 6% şi proporţionat mai mult decît toate fondurile. Ar fi de dorit ca fondul preoţesc să fie tractat cu mai multă iubire dacă voim serios să crească şi să devină o binecuvîntare pentru posteritate.

Fondul din chestie însă are menţiunea a prinde bine cândva preoţilor infirmi, preoteselor văduve şi orfanilor lor, precînd lipsele preoţimei cer cu intenţiune o grabnică îmbunăţire a stărei ei materiale. Spre acest scop repet cele ce am zis în Nr. 44. al „Foaiiei diecesane“ din anul trecut, adecă ar fi de dorit ca capitalele bisericesci să se întrebunţeze pentru dotarea preoţimei şi în parte şi a învętătorilor. Spre acest scop Venerabilul Sinod eparchial să decidă încassarea banilor bisericesci din obligaţiuni precum şi pretensiunile active ale lor, cu cari apoi să se cumpere pe scama bisericilor pămînturi ori alte realităţi cu venite siguri anuale şi din acestea cu timpul apoi să se plătească preoţii şi dacă e posibil şi învętătorii. În diecesa noastră sînt peste 340. de comune. Dacă numai în a treia parte dintrelele s'ar putea realiza ideea aceasta deocamdată, am face un paş urieş înainte, căci sarcinile multe şi grele ale poporului s'ar uşura încâtva prin încetarea stolei, a birului şi a speselor de cult, am dobîndi o sumă de preoţi şi învętători binepregătiţi, ar perî multele neînţelegeri dintre preoţi şi învętători şi dintre popor a căror isvor de regulă sînt prestaţiunile poporului susînşirate, ne mai amintind că aceste comune ar devepi punctul de cristalisare în prejurul căruia s'ar aduna celelalte comune din diecesă.

Sînt acestea numai părerile mele individuale. Sîm însă pe deplin convins că puţini la număr ar fi preoţii cari nu le-ar subscrie. Rog deci cu totdeadinsul ca unul dintre domnii deputaţi ai sinodului eparchial să facă în sinod o propunere în înţelesul acesta. Preoţimea i va păstra de sigur o recunoştiinţă neperitoare.

Mihail Juica,
preot gr. or.

Spicuri din autori străini asupra Romanilor.

(Urmare şi fine).

„Deacă însă viciurile susatinse nu pot trece ca naţionale, apoi ospitalitatea şi dărnicia trebuie să se respecte ca adevărate virtuţi populare ale tuturor grăniţerilor. Nu numai cătră frate, cătră amic se arată grăniţerul cu mână de ajutoriu şi compătimitoriu; fie-care oaspe străin e binevenit şi-i pune

pe masă tot ce are mai bun, îi imbie patul seu și el se culcă în grajdū, ba se află ofensat deacă i-s'ar respinge oferta lui. Aceasta se referesce atât la slavī și la secuī, cât și la valachī, căroră Sulzer deși le deneagă ori-ce virtute (?! P. Br.) se vede constrins, a recunoesce cel puțin această însușire; și cum s'ar putea altmintrelea, când îngrijirea acestui popor pentru călători și drumăș merge până acolo, încât din iubire cătră dēnșū și din propria inițiativă le zidesce fântāni pe lângă drumuri, le ridică arătători de drumuri și sūnt totdeuna gata a se imbia spre ajutorū, fie chiar și cu pericolul vieței lor proprie. Un ce caracteristic e, că grānițerii, cari nesiliți n'ar vinde victualii oficerilor nici pre lângă prețurile cele mai esagerate, fără îndoeală pentrucă se vor fi dimis la confiscarea lor volnică, o privesc ca o plăcere, ba ca onoare a-l ospeta pre acești oficerī zile întregi grātuit și cât se poate de bine! Această dārnicie se exprimă nu numai în viața privată și la singuraticī, ci chiar și la ocasiuni publice ese într'un mod splendid la iveală, când e vorba de patrie, de stat seu de împēratul lor și când se pricepe cineva a escita patriotismul și ambițiunea lor. — Nu voim sē amintim despre colectele de dāri pentru pāgubiți prin foc prin provinciile celelalte ale imperiului, la cari nu arare ori au contribuit chiar și grānițerii cei însuși lipsiți, ci amintim pentru ilustrarea caracterului un caz anumit, în care s'a exprimat nobilul sentiment al poporului în modul cel mai strălucit. Grānițerii din prejurul Urbei-Caroline deveniseră (cam soartea lor obicinuită) la anul 1808 earășī în mare lipsă de bucate, ear statului îi lipsiau în acel moment mijloacele necesari pentru procurarea bucatelor. A costat un apel și mari cantități de grāne li-se trimiseră îndată, parte grātuit, parte cu prețurile cele mai moderate, din ținuturile mai avute ale grāniței slavonice și bānatice, fraților lor lipsiți din Croația. Sarcinile cele mari, cari apāsau monarhia noastră după pacea vienesă, nu permitau acoperirea completă a împrumutului d'atuncea. Într'un mod loial li-se aduse situațiunea aceasta la cunoscința creditorilor și li-se imbiē un mod core-spunzătoriu de solvire. Însē cei mai mulți creditorī renunțară la pretensiunile lor și cruțară astfel statului o sumă de peste 110.000 florinī.

„Virtuțile cele mai frumoase ale grānițeriului, adevērată podoabă a caracterului seu, sūnt *patriotismul și iubirea nestrāmutilă și nefātarnică* a grānițeriului cătră casa domnitoare și cătră persoana regentului. El e consciu de valoroasa îngrijire a împēratului seu și-l iubescce cu entusiasm, îl amintescce la fiecare ocaziune, și deși din nenorocire ar fi poate greu apāsat de superiorul seu, el e convins, că această apāsare nu se face cu voința împēratului și așteaptă prima ocaziune posibilă pentru a depune plānsorile sale înaintea tronului împērātesc.

„Pelāngă acest devotament neînvingibil trebuie sē amintim și iubirea grānițeriului pentru *pāmēntul*

strāmoșesc și alipirea sa cătră religiunea părinților sei. Din părțile cele mai frumoase ale lumii îl cuprinde dorul cătră munții și câmpiile țērii sale, fie el ori și unde; lângă malurile Rinului, ale Ronei seu ale Ticinului, el va sci sē-și aple calea cătră patria sa și fără de a cunoasce limbile străine el se va orienta după starea stelelor, pentru direcțiunea căii sale. Plin de superstiții și cu multă aplecare pentru ceremonii, sentimentele lui sūnt pētrunse de o adevērată pietate, el venerează orbiș pe preotul seu, carele astfelu poșede în mână sa puterea, a deștepta într'ēnsul sentimentele religioase cele mai sublime. Deși întrē catolici și neuniți domnescce o aversiune puternică, totuși nu se ivesc nicāiri semnele de vre-o *intoleranță religioasă*.

„De ambițiunea grānițeriului, ca un motor puternic în caracterul seu, am amintit deja. Deacă și valachul prost ar avē poate mai puțină înțelegere pentru așa ceva, cu atât mai mult posede aceste calități secuīul și grānițerul slavon, cu deosebire însē croatul. Acesta e mândru de neamul seu, mândru de statul seu grānițeresc și se poate ațita la sfortărea extremă prin escitarea aceluī sentiment. Lauda publică, solemnă, distingerea prin medalii onorifice, le prețuesce grānițerul peste seamă și pe calea aceasta s'ar putea escita la dēnsul stimulul atât pentru îmbunătățirea stării sale economice, cât și pentru întreprinderi eroice în timpū de resbel. Din contră în locul tuturor acestora prea adeseori s'au comis, apāsări și brutalități oarbe și dure, spre a constringe pe grānițerū la fapte după plăcul superiorului seu. Deacă și-l lāsa superiorul seu de neam străin, din nepriceperea limbii și a caracterului lui, sē simțā ici coala disprețul seu, totuși de comun era superiorul din neamul propriu, carele tracta pe grānițer într'un mod brut și disprețuitoriu, void astfelu a-și uita originea sa de mai nainte, și tocmai această închipuire, această asuprire a fratelui seu propriu era apāsătoare, amară și revoltătoare. Pretensiunile cele mai juste ale grānițeriului rămāneau neascultate; prestarea lucrului era pururea a lui, nici când însē primirea rebonificării, și sub pretextul disciplinei militare era maltratat în modul cel mai neuman. Nu era decī mirare, deacă în urma acestor tractări ori-ce sentiment nobil al poporului se retrāgea și închidea în întrul inimei sale, deacă aspirațiunea sa innāscută cătră libertate se schimbese în sclavismul cel mai servil, carele se ivesce în deosebi la valach prin o alipire tiritoare cătră superiori și cătră cei puternici, prin disprețuirea celor neputernici, prin obstinare, renitență și o încăpăținare, care-ți consumă toată indulgența, apoi prin o apatie cătră moarte la bētrānețe înaintate și prin multe alte trāsuri caracteristice. Deși zace în adevēr în caracterul grānițeriului și o porțiune destul de însemnată de esacerbare și de poftă de rēsbunare, carea se exprimă la slav și la valach chiar și față de rudele lor proprii, ba la cești din urmă chiar,

și cătră morți și nu se stinge nici când; totuși rancoarea și atragerea lui pentru denunțări și mituirii sunt mai mult o urmare a *tractărei rele*, decât trăsuri ale adevăratului seu caracter. Față de sentimentul espres pentru drept și nedrept, carele e propriu grănițierului, pe lângă cunoștința deplină, care o posedă dēnsul despre staverirea limitată a drepturilor și a datorințelor cari-i compet, el resimte ori-ce nedreptate, ce se comite și aceasta îl revoaltă și-i rămâne neuitată. Prin obiceiul secular dat de da superiorului seu, el de regulă își însoțesce rugările mai totdeauna cu mituirii și acestea merg seau înaintea seau în urma rugării, deacă dēnsul singur recunoaște lipsa de motive pentru rugarea sa. Astfelu s'a introdus în granița o aplicare pentru mituire și o desteritate întru aplicarea mijloacelor de mituire într'un grad, carele alt-unde cu greu s'ar putea afla, și îngreunează administrarea într'un mod extrem. Aci se mai adăugăm aplecarea și mai miserabilă a denunța apoi, uneori după un timp mai îndelungat, pe aceia cari au căzut în cursă, deacă dorul de răsbunare ar pretinde o astfelu de jertfă. Esemple de aceste aflăm cu deosebire în granița croată și sirmiană.

„O tractare severă, dar totodată justă, respectarea gintei sale, o înstruire indulgentă, compătimitate cu soarta lui, acestea sunt căile sigure spre a-și câștiga afecțiunea grănițierului. Deacă superiorul seu și-a atras în modul acesta încrederea și simpatia lui, atunci el îl stimează, deși poate nu e compatriotul lui, într'un grad suprem, ba încă preferesce străinul, dacă-i cunoaște seau cel puțin îi înțelege limba sa maternă. Atunci se relevă o trăsură nouă nobilă în caracterul grănițierului, alipirea lui intimă, și încrederea lui orbisă și devotată cătră astfelu de superiori, grațitudinea lui neperitoare cătră accia, pe cari-i cunoaște de binefăcătorii lui. Mulți ani nu sunt în stare a slăbi puterea sentimentului seu și nici o jertfă nu o crede prea mare de a-l și dovedi“.

Încât despre moralitatea locuitorilor în diferite părți ale graniței, reproducem aici conspectul despre starea și numărul proceselor pe semestrul dela 1. Maiu până la finele lui Octomvrie 1808 pe întregul teritoriu al graniței.

După acest conspect erau în cele trei generale croate în susatinsul period indivizi în cercetare criminală 853. ear' din semestrul trecut mai restau 176. de cazuri. Din acești 1029. de indivizi au fost în cercetări: 7. pentru asasinare și jaf, 3. pentru paricid, 10. pentru infanticid, 14. pentru asasinare, 9. pentru tăciunărie, 3. pentru adulteriu, 34. pentru lotrie, 33. pentru omor, unul pentru jurământ strimb, 46. pentru înșelăciune, 380. pentru furt, 20. pentru ascunderea lucrurilor furate.

În granița slavonă-banatică erau în același period 457. de cercetări plus restrul din semestrul trecut cu 123. adecă 580 de cazuri; din acestea erau 1. pentru asasinare și jaf, 1. pentru paricid, 3. pentru

infanticid, 4. pentru tăciunărie, 2. pentru siluire, 2. pentru adulteriu, 8. pentru jurământ strimb, 5. pentru înșelăciune, 258. pentru furt.

În granița transilvană numărul indivizilor trași în cercetare criminală în același period era 237, restul din semestrul trecut 19; între aceștia se aflau în cercetare: 4. pentru asasinare și jaf, 1. pentru paricid, unul pentru infanticid, 2. pentru tăciunărie, 3. pentru înșelăciune, 67. pentru furt.

Cu totul la olaltă a fost numărul celor trași în cercetare 1875. dintre cari obvin pe semestrul amintit 1547. Dup' acestea vine *un caz* de cercetare în granița croată din 466, în cea slavono-banatică din 891, în cea transilvană din 573. de locuitori, ear' pe teritoriul întreg din 608. de locuitori.

Va se zică, după acest conspect ar sta moralitatea mai rău în granița croată; ea stă mai bine în granița transilvană, însă și mai bine în cea slavono-banatică.

Furtul apare ca crima cea mai frequentă în granița slavono-banatică, spoliarea în granița Urbei-Caroline și bănală. Cea mai mare demoralizare se zice, că ar esista între secuii cei avuți ai regimentului al 2-lea și al Haromsecului.

În fine mai adaugem caracterizarea făcută de principele de Sachsen-Hilburghausen în introducerea sa la istoria graniței Urbei-Caroline și-a Varașdinului, și carea, deși privesce numai aceasta parte a graniței, totuși se potrivește în multe privințe cu caracterul tuturor grănițierilor, deși timpul a mai putut modera unele colorii prea drastice, fără însă a șterge cu totul colorile ei fundamentale.

„Pretutindena,“ așa se exprimă principele bine meritat pentru graniță, „am văzut un popor resboinic și eroic, fii naturei, duri și nespoiți de cultura modernă, cari cu un nutriment simplu și miser cresc sub muncă și fatigii ca adevărate figuri înalte ale primului gen omenesc, musculoși și tari ca stejarii codrului, fără îngrijire și fără cultură; bunii la inimă și selbăteci, apoi pe lângă aceea superstițioși și plini de sentimente entusiastice pentru onorul militar, dedați cu pericolele bătăliilor și doritori de prăzi, ca preț adeseori eluptat pentru vitejia și îndrăsneala lor, cunoscând puține trebuințe și astfelu cu puțină sciință și judecată; pentru aceea însă nestricăți prin moliciune și prin gustări rafinate, aderenți nestrămutaveri pentru datinile și obiceiurile lor vechi naționale, și prin acestea strîns legați de patria lor, fideli în vorbele lor, dar pentru aceea foarte jaluzi la împlinirea promisiunilor făcute, crescuți prin firea lor la o vieată animoasă și eroică, deveniți însă prin apăsări și persecutări la suspițiuni și renitență, capabili de fidelitatea și devotamentul cel mai sânt și totuși dedați prin ațitarea din adins a puterilor lor la obstinațiune turbulentă până chiar și la revoltă formală“.

În fine mai aflăm ca adnex la capătul opului din cestiune o consemnare a prenumeranților la acest

op, ear din mulțimea acestor prenumerați dăm numai de următoarele nume române; ș. a. dñii *Carp*, printenente la reg. al 2-lea secuesc; *Dragolovich Ioh. de*, maior c. r. și adjutant general la comanda generală a Urbei-Caroliane și a Varașdinului; *Föva Ioh.* cornet la reg. val. illir. *Milla Nic.* cornet la același reg. *Negrey Ioh.* cornet la batalionul ciai-chistilor; *Perech Atanasie*, locotenent la reg. val. illiric; *Stoika de Hatzeg*, protopresviter în reg. val. illiric; *Tapavicza Stef.* căpitan în bat. ciai-chistilor și *Terian Ioh.* locotenente la reg. valah-illiric.

P. Broșteanu.

Academia Română.

Sesiunea generală din anul 1890.

Raportul secretariului general asupra lucrărilor făcute în anul 1889—90.

(Continuare).

II. Publicațiunile Academiei.

Tipăriirile, care s'au făcut din diferitele publicațiuni ale Academiei sânt următoarele:

1. Din anale s'au tipărit și publicat:

- a) Partea I. a tomului XI., cuprinzând partea administrativă și debaterile anului 1888—89.
- b) Din tomul X. partea, care cuprinde memoriile secțiunii istorice, s'a terminat și publicat, după ce s'au adaus următoarele memorii:

Moratoriu. Comunicațiune de V. A. Urechia.

Autografele lui Varlaam metropolitul. Comunicațiune de V. A. Urechia.

Istoria evenimentelor din Orient cu referință la principatele Moldova și Valachia din anii 1769—1774, scrisă de biv vel Stol. Dumitrache și edată după copia lui Nicolae Pitișteanu din 1782, de V. A. Urechia.

- c) Indicele alfabetic general pentru volumele XI. din seria I. și I—X. din seria II. este terminat și se va tipări îndată după actuala sesiune.

- d) Din tomul XI. este în curs de tipărire partea destinată memoriilor secțiunii istorice, din care s'au tipărit și publicat memoriile următoare:

Câteva manuscripte slavo-române din biblioteca imperială dela Viena, de Ioan Bogdan.

Cinci documente istorice slavo-române din archiva Curtii imperiale dela Viena, de Ioan Bogdan.

Diploma bărlădeană din 1134 și principatul Bărlădului. O încercare de critică diplomatică slavo-română de Ioan Bogdan.

Este sub presă memoriul:

Biserica din cetatea Neamțu și documente relative la Vasile Lupu și doamna Ruxandra, de V. A. Urechia.

- e) Din același tom XI. partea, care cuprinde memoriile secțiunii științifice, este aproape de tot tipărită; ea se compune din următoarele memorii:

Studiu asupra climei Bucureștilor în anii 1885—88, de St. C. Hepites.

A 58-a sesiune a asociațiunii britanice pentru înaintarea științelor. Dare de seamă de Gr. Ștefanescu.

Schită geologică despre partea sud-vestică a Carpaților Pocuției și ai Maramureșului, de Hugo Zapalowitz. Dare de seamă de Gr. Cobălcescu.

Contribuțiuni nouă la flora României, de Dr. D. Brândză.

Plante nouă pentru flora Dobrogeii, de Dr. D. Brândză.

- f) În partea din același tom XI., care are a cuprinde memoriile secțiunii literare, este încă de tipărit manuscrisul:

Medicina babelor sau spitalul descântecelor, rețetelor de doftorii și vrăjitorii băbesci, culese de Dimitrie P. Lupașcu.

2. Din istoria lui Herodot, cartea I., în traducerea premiată a dluî Dim. I. Ghica s'au tipărit în cursul anului coalele 13—16, ajungând la cap. 142.

3. Colectiunea de basme și cântece populare macedo-române, care se tipărește sub îngrijirea domnului Bianu, nu s'a publicat în acest an, neputându-se termina făcerea glosariului.

4. „Nunta la Români“. Amândouă scrierile asupra acestui subiect de domnișoara E. Sevastos și de domnul S. Fl. Marian, a căror valoare a recunoscut-o Academia, acordând în sesiunea anului 1888 celei dintâi premiul „Eliade-Radulescu“, celei de a doua o sumă de încurajare și cheltuelile tipăririi, au fost date la tipărire.

Scrierea domnișoarei Sevastos s'a terminat de tipărit și s'a publicat într'un volum 8° de VIII. și 406 pagine.

Din lucrarea domnului Marian s'au tipărit până acuma 27 coale și în curând va fi terminată.

5. Au rămas a se tipări în anul viitoriu:

- a) Teranul român, de dl Gr. G. Tocilescu, lucrare premiată la 1882.
- b) Catalogul monumentelor epigrafice și sculpturale din museul național de anticități, de dl Gr. G. Tocilescu.
- c) Flora Dobrogei, de Dr. D. Brândză, lucrare premiată la 1887.

6. Tomul II. din Psaltirea publicată românește la 1577 de diaconul Coresi, început de colegul nostru domnul B. P. Hașdeu, nu s'a putut continua în anul trecut, sperăm însă, că în anul viitoriu se va publica această interesantă lucrare, care va arunca multă lumină asupra mișcării literare la Români în secolul XVI.

7. *Etymologicum Magnum Romaniae* a fost întârziat din cauza dureroasă, pe care toți o cunoaștem. Colegul nostru dl Hașdeu a reluat această mare lucrare cu o puternică stăruință și ardoare, așa încât se va putea repara întârzierea cauzată de durerea, care a lovit pe iubitul nostru coleg.

8. Darul și schimbul publicațiunilor. În anul trecut publicațiunile Academiei au fost dăruite următoarelor instituțiuni românești de cultură:

1. Bibliotecii camerei deputaților în București.
2. Bibliotecii facultății de teologie din București.
3. Bibliotecii seminariului Andreian din Sibiu.
4. Bibliotecii protopopiatului românesc dela Făgăet din Bănat.

5. Bibliotecii protopopiatului românesc din Logoj.
6. Bibliotecii școlii comerciale „Alexandru Ioan I.” din Galați.

7. Bibliotecii liceului real din Brăila.

8. Bibliotecii liceului Sântu Petru și Paul din Ploiești.
Noue relațiuni de schimbul publicațiunilor s'au stabilit cu următoarele instituțiuni științifice din străinătate:

1. Biuroul imp. și r. pentru măsurarea gradelor în Viena.

2. Museul Bosniei și Ertegovinei în Saraievo.

III. Publicațiunile Hurmuzachi și cercetări istorice.

1. Din colecțiunea de documente istorice adunate de Eudoxiu Hurmuzachi s'a tipărit tomul II., partea I, care cuprinde 722 de documente din anii 1451—1575, culese din arhivele imperiale din Viena. În anul trecut se tipărise coalele 1—52, acum s'a terminat de tipărit întreg volumul de 94 de coale. Volumul va fi încheiat printr'un indice alfabetic, care va fi făcut în curând.

2. Tomul I., partea 2, cuprinzând documente din anii 1346—1450, adunate și coordonate decătră dl Nic. Densușianu, s'a tipărit întreg în 96 de coale cu 634 de documente. În acest volum s'au tipărit și documentele latine, procurate în copii fotografice din arhivele imperiale dela Moscva decătră colegul nostru dl N. Cretzulescu.

La sfârșitul volumului se tipăresc în două apendice documentele în limba slavonă procurate în fotografie din aceleași arhive, precum și altele, care au fost publicate de Miklosich și de alți slavisti. Toate aceste documente slave au fost pregătite pentru publicare și însoțite de traduceri în limba latină și de note istorice și bibliografice de dl Dr. E. Caluzniachi, profesor la universitatea din Cernăuți, care a binevoit a se însărcina cu facerea acestei lucrări pentru Academie. Lucrarea se tipărește sub îngrijirea a dlui Caluzniachi și în scurt timp va fi terminată.

La acest volum se vor anexa și câteva reproduceri heliografice de pe unele din cele mai vechi documente în limbile latină și slavonă, privitoare la relațiile domnilor Moldovei și Munteniei cu regiile Poloniei.

(Va urma).

Din tractul Ciacovii.

Sinodul ppopesc al tractului nostru se ținu în Duminica de 18. I. c. în opidul Ciacova.

Decurgerea acestui sinod a fost următoarea: Conform convocării, administratorul ppopesc Aureliu Drăgan la oarele 10^{1/2} printr'o cuvântare aleasă și acomodată actualui, indemnând pe deputații sinodului a lucra în interesul bisericii și școalelor noastre confesionale, și implorând darul lui Dzeu asupra acestui sinod, constatând apoi că membrii sunt în numer, declară sinodul ppopesc de deschis.

La ordinea zilei erau puse următoarele obiecte de pertractat, și anume:

1. Cele cuprinse în punctele: 1, 3 și 4 din §. 50. al statutului organic.

2. Petițiunea a trei preoți din tract înaintată cătră Venerabilul Consistoriu pentru întregirea definitivă a scaunului ppvital.

3. Alegerea unui membru din cler în comitetul ppopesc și în fine, alegerea duor membrii ordinari în scaunul ppopesc.

Toate obiectele cuprinse în punctele 1, 3 și 4 din §. 50. al statutului organic au decurs în cea mai esemplară ordine.

Ce privesce însă petițiunea celor trei preoți din tract voiu a împărtași, că întregul sinod ppopesc decide că, aceasta cestiune se se lase în buna chibzueală a Ven. Consistoriului, carele la timpul oportun, va dispune cele de lipsă în acest obiect.

Totodată din partea întregului sinod se votă mulțimită și încredere actualului administrator ppopesc, pentru conducerea înțeleaptă și acurată a oficiului, ce a desvoltat-o până acum.

Locul preotesesc vacant din comitet se întregi prin alegerea preotului Teodor Petcu din Banloc; ear în scaunul ppopesc se aleseră prin absoluta majoritate de voturi preoții: Paul Cimponeriu din Cebza și Nicolae Popa din Foeni.

Nu pot însă să trec cu vedere unele date din voluminosul raport al administratorului ppopesc, de unde se vede că numărul creștinilor gr. ort. ai acestui tract în a. 1888 a fost 15.785; ear în a. 1889 a fost 16.275 rezultă deci un crescământ de 490 de suflete. Tot din raportul adm. ppopesc se mai vede, că cu finea a. 1889 s'au aflat în tract comune bisericesci matre, 16. țări, afară de două, sânt toate în stare bună.

Parochiile matre cu finea a. 1889 au fost 21, la cari au fungat 1 adm. ppopesc. 18 adm. paroch. și parochii și 1. paroch iubilar, la olaltă 20 de preoți.

Averea acestor comune bisericesci în bani și obligațiuni face suma de 37.469 fl. 95 cr.; ear în pămente ca fundațiune bisericească face suma de 57 jug. 823 st. □.

O afacere tristă însă, la al cărei auz me indignai foarte, este numărul celor ce viețuesc în concubinată, carele an de an crește, așa în a. 1888 se aflau 131 de părechii; până când cu finea a. 1889 se află 147. de părechii, adecă un crescământ de 16 părechii.

Contra acestei afaceri destul de triste ar trebui să pășască preoțimea cu mai multă energie, mai vartos fiind-că din partea Vener. Consistoriului sânt emise ordinațiuni prea multe în acest obiect.

Înainte deci, spre delăturarea acestei stări oprită în biserica noastră, fraților preoți, și voi singuri Vă veți bucura de izbândă.

O cestiune de vieață, o cestiune îmbucurătoare, asupra căreia trebuie să-i fie îndreptată atențiunea fie-cărui român, este instrucțiunea poporală din acest tract, despre carea administratorul nostru ppopesc reportă că, în decursul anului 1888/9 elevi obligați de a cerceta școala au fost: dela 6—12 bărb. 922. fem. 877. la olaltă 1799; ear dela 13—15 ani au fost bărb. 257. fem. 330. la olaltă 687.

Dintră acestia au cercetat prelegerile de toate zilele dela 6—12 bărb. 728. fem. 534. la olaltă 1262; ear dela 13—15 ani bărb. 131. fem. 98. la olaltă 229.

Învățământul a fost predat în tractul nostru de 16. învățători și de 2. învățătoare.

Dintre salele de învățământ se reportă că cele mai bine provăzute cu requisite și mobile sunt cele din Cebza și Ghilad, urmează apoi cele din: Denta, Foeni, Giulvez, Partoș, Togir și Voiteg, celelalte sunt mai puțin provăzute.

Ceeace privesc rezultatul învățământului se reportă că în anul școlar 1888/9 a fost foarte îmbucurătoriu și adecă în 11. comune din tract s'a dat examen foarte bun, în șase școale s'a dat examen bun și într'o școală slab.

O scădere mare se constată și din partea dlui adm. ppopesc la grădinele de pomărit; sper însă, că această scădere se va corege sub actualul adm. ppopesc în timpul cel mai scurt.

Spre încheiere observ că atât de bine cercetat n'a fost încă sinodul ppopesc al tractului nostru ca în acest an, și că mulțumita și încrederea votată din partea sinodului, actualul nostru, administratorul ppopesc o merită întru toate.

*Unul dintre membrii sinodului
ppopesc.*

Academia română.

Vineri în 24. l. c. în ședința publică a Academiei române a asistat și Regele și Regina cu Principele Ferdinand. Foile din București raportează:

La intrare. Regele a fost întâmpinat de d. Cogălniceanu, care în numele membrilor Academiei a mulțumit Regelui pentru viul interes ce-l poartă acestei instituțiuni. Se bucură apoi, că poate saluta și pe Regina protegătoarea artelor și literilor.

Spune după aceea că la propunerea dlui N. Ionescu, Academia a proclamat membru onorific pe Principele Ferdinand.

Regele mulțămesc pentru iubirea cu care a fost întâmpinat aici. Bucuria-i este cu atât mai mare, cu cât azi a venit cu principele, nepotul său, pe care cu plăcere îl călăuzesc a iubi și a servi tot ce este pentru binele patriei române.

Principele Ferdinand cetesc apoi un lung discurs, scris în stil elegant și cu mult simț. După ce mulțămesc Academiei, că l-a ales membru arată, că a învățat dela iubitul seu profesor, d. Păun, să iubească și se cultive tot ce se atinge de istoria și literatura română. A cetit cu viu interes mai ales publicațiunile Academiei. Mulțămesc dlui Cogălniceanu și zice, că a fost fericit a ceti lucrările istorice ale dlui Cogălniceanu, lucrări din care s'a întărit în iubirea sa către acest popor mult încercat, și căruia nici-odată nu i-au lipsit oamenii mari. Amintesc de Miron Costin și de Niculcea. Acest din urmă l-a fermecat mai ales. Spune apoi, că se simte fericit, că destiul i-a fost să petreacă în această țeară frumoasă. Se va silii a merita iubirea țerei (aplaude) și va căuta să profite că se află în mijlocul acestui corp înalt.

Episcopul Melchisedec cetesc apoi un studiu despre sinoadele dela Iași și Suceava (1640). P. S. Sa arată cu deamăruntul lupta între biserica ortodoxă și între cea

catolică. Insistă mai ales asupra rolului ce biserica română a jucat pe acel timp, cum aici în principate era lupta cea mai mare. Descrie cum a fost aruncat în mare de către sultanul-patriarhul Chirilos, care sunt cauzele de la sinodul din Iași nu a participat nici un muntean (Voivozii erau certati).

D. Hașdău citește cuvintele „Asan“ și „asfințit“ din marea sa lucrare *Etymologicum Magnum*. Întrebat de Regele, d. Hașdău spune, că în curând se va termina cu litera A.

Varietăți.

Printul de Neapole membru de onoare al Academiei române. Vineri în 9/21 Martie la 2. oare d. a. membrii Academiei române, având în frunte pe dl Mihail Cogălniceanu, au fost primiți în audiență de Alteța Sa regală *Printul de Neapole*, care, precum se scie, se află în București. Dl Cogălniceanu a prezentat printului *adresa*, prin care Academia îi vestesc alegerea sa de *membru onorariu*. Această adresă este scrisă în limba românească și subsemnată de toți membrii Academiei; ea este însoțită de o traducere italiană. Printul de Neapole a mulțumit colegilor sei pentru onoarea ce i-a făcut. „Alegerea mea de membru onorariu al Academiei“, zise printul, „va fi una din cele mai prețioase suvenirii ale petrecerii mele în România“. Alteța Sa regală s'a întreținut vre-o câte-va momente cu membrii Academiei și apoi s'a despărțit de dănsii cu o cordialitate afabilă.

Eacă adresa:

Print!

Legăturile de sânge, care unesc România cu Italia, n'au fost date uitării în cursul lungilor secolii de vechia colonie romană la Dunărea-de-jos.

Noi am păstrat în vie memorie numele străbunului Traian și al nemuritoarei mame Roma.

D-Voastră sînteți cel dintăiu principe al Italiei-unite, care veniți să cercetați vechia provincie romană, astăzi statul român. Românii nu vor uita nici când, că ilustrul Vostru bunic Victor Emanuil a contribuit în mod puternic la fundarea statului lor.

Bine ați venit, print, între Români.

Ca o dovadă a acestor sentimente, în ședința sa din 6/18 Martie, Academia română V'a aclamat cu unanimitate de membru onorariu.

În același timp, dorind a perpetua memoria zilei, în care D-Voastră ați venit în sîmul ei, Academia a votat o medalie comemorativă, simbolul întălnirii lor în iubirea României și a Italiei.

Să trăiească Italia!

Să trăiească augustii Voștri părinți, regele Umberto și regina Margareta!

Să trăiți Alteța Voastră Regală!

București, 9/21 Martie 1890.

Președintele: M. Cogălniceanu.

Vicepreședinții: B. P. Hașden, N. Ionescu, P. S. Aurelian.

Secretariul general: Dim. Sturdza.

Membrii: G. Sion, I. Negruzzi, N. Quintescu, I. Caragiani, T. Majorescu, Melchisedec, G. Baritiu, V. A. Urechia, V. Maniu, Al. Papadopol-Calimach, E. Bacaloglu, P. Poni, G. Cobălcescu, Dr. D. Brândză, Dr. I. Felix, general St. Falcoianu, Fl. Porcius, Gr. Stefanescu.

Iubileul „Luminătorului”. Acest ziuariu în 1/17. Martie a. c. a ajuns la existența de 10 ani, din care incident în aceasta zi a apărut un *numer festiv* de cuprins variat și interesant. Adrese de felicitare însemnate dela întregul episcopat gr. or. român și dela alți bărbați distinși din diferite părți. Acest numer mai cuprinde și începutul unui interesant studiu istoric scris de Il. Sa DI Episcop gr. cat. al Logojului.

Cel mai mare proprietariu de pământ în lumea întreagă e Țarul Rusiei. — a cărui proprietate are estensiunea de 50 de milioane de hectare, adică aproape atâta, cât e Franca întreagă.

Descoperire interesantă. Scrutătorul frances Mauriciu Holleauz a dat de o biserică bocoțiană din evul mediu și întră pereții acesteia de un stâlp grec antic, pe care se află eternisată o vorbire rostită de cesarele Nerone înaintea mai multor mii de Greci, și prin care dânsul le dă voie acestora ca să țină jocuri isthmice.

Mulțămîță publică. În comuna noastră bisericească Voiteg, mai multe harnice parohiene au făcut daruri la s. biserică și anume: *Floare*, soția lui *Constantin Ardelean*, a dăruit un stihariu preotesc și un măsaiu pe iconostas; *Ioana*, soția lui *Găvrilă Ionescu*, un măsaiu de lână pe masa altariului; *Ana*, văduva reposatului învățătoriu *Simion Țeranu*, un măsaiu de pânză albă pe masa altariului; *Iuliana*, soția primariului comunal *Nica Iacob*, o evanghelie și o măramă pe masa altariului; — *Petra Maghețiu*, *Marta Maghețiu*, *Anușca Ionescu*, *Maria Vermeșan*, *Anița Iacob* și *Persida Cioban*, șapte stihare pentru prunci. Pentru care fapte de pietate, în numele comitetului parochial li se aduce cea mai călduroasă mulțămîță. Voiteg, în 21. Martie 1890. *Stefan Țeranu*, preot.

Ciclon infricoșat. Joi în 15/27. Martie în America de Nord în valea Ohio a fost un ciclon grozav. Telegrammele din New-York aduc următoarele amenunte despre aceasta catastrofă: Mai tare a suferit de furtună orașul Louisville, care numeră 124.000 de locuitori. Orcanul a erupt întră 8 și 9 oare seara. În primul moment se surpară edificii massive publice, locale de petrecere, edificii de gară și case private și se prefăcură în ruine pe o întindere de un mil pătrat englez. Cele mai mari pierderi de oameni le-a cauzat surparea edificiului magistratual, unde au fost omorîte aproape 200 de persoane, întră care 70 de copii, care participau la o petrecere de joc. Multe fete tinere s'au refugiat în pivnița edificiului, de unde ne mai putând eși, au trebuit se peară. În al treilea etagiu ținea adunarea sa anuală o reuniune pentru binefaceri, ai cărei membri, în numer de preste o sută, toți au perit. Multe case surpate s'au aprins. Din ruinele unei case ce ardea, un bărbat și o femeie cu copilul au ridicat

mâinile în sus plângând și cerând ajutoriu, dar nimeni nu i-a putut scăpa și au trebuit să ardă în prezența sutelor de oameni. Orcanul nu a durat mult, norii se respiră și luna ce resărise își aruncă razele asupra celor mai infiorătoare scene. Cu totul se dă cu socoteala, că s'ar fi surpat 2500 de case, 3000 de persoane ar fi rănite și 500 moarte. Afară de acest oraș au mai fost devastate și alte orașe mai mici, ca Bowlinggreen și Newport (în Kentucky). În Racine a luat furtuna coperișul teatrului, în care tocmai se reprezenta „Maria Stuart”. Toate luminile s'au stins, în public se escă o panică îngrozitoare și multe persoane au fost strivite în imbulzeala dela eșiri. În Little Prairie (Illinois) au căzut jefă ciclonului aproape 100 de persoane.

Cel mai bun mijloc contra tuturor insectelor se află de vindut în aproape două mii de deposite și e peste tot cunoscutul

carele earăși s'a înlesnit.

Sticlele veritabile sînt provăzute cu numele **J. Zacherl** și costau de acum înainte:

15 cr., 30 cr., 50 cr., 1 fl. — cr.

Aceasta specialitate aleasă nimicesce cu putere și înțeleală surprinzătoare toate insectele în locuințe, cuini, hoteluri, mobile și vestminte precum și cele de pe vitele domestice în staluri, și de pe plante în florării și grădini. Ceea-ce se cînteresce în hîrtie goală nu e de loc o „Specialitate a lui Zacherl”.

Se află de vînzare la domniî:

în Caransebeș:	Eperjesi & Fűszfas. Risties Alexandru, apotecă. Carol Schwab. H. Rosenfeld. Filip J. Müller. H. Perlfaster & Sohn.
în Bocșa-mont.:	Marcu Weisz. Edmund Petz
în Logoj:	Sigmund Bäumel. Németh & Klein. Ant. Schieszler's Söhne. Ludovic Vértes. Alexandru Karl. Körösy Ladislau. A. Schnitzer.
în Nădrag:	M. Mihajla.
în Reclița:	Iacob Frankl.

[9] 1—10

